

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi öljyjättemaksusta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi öljyjättemaksusta annettua lakia siten, että maksun alaisten tuotteiden määrittelyssä viitattaisiin vuoden 2002 alusta voimaan tulleeseen Euroopan yhteisöjen yhdistettyyn nimikkeistöön. Samalla öljyjättemaksun määrä ehdotetaan korotettavaksi nykyisestä 4,2 sentistä 5,75 senttiin kilolta. Lisäksi öljyjättemaksuina kertyviä avustuksia ei enää myönnettäisi on-

gelmajätteiden alueellisten vastaanottoaikojen perustamiseen eikä valtakunnallisen ongelmajätelaitoksen kehittämiseen.

Esitys liittyy valtion vuoden 2007 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

PERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Yleistä

Öljyjättemaksusta annettua lakia (894/1986), jäljempänä *öljyjättemaksulaki*, sovellettiin väliaikaisena vuoden 1996 loppuun asti ja säädettiin pysyväksi vuoden 1997 alusta voimaan tulleella lailla (846/1996).

Öljyjättemaksuina kertyvät varat käytetään valtionavustuslaissa (688/2001) ja öljyjättemaksuina kertyvien varojen käytöstä öljyjätehuoltoon annetussa valtioneuvoston päätöksessä (1191/1997) tarkemmin säädettyin perusteina öljyjätteistä sekä niiden keräilystä, kuljetuksesta, varastoinnista ja käsittelystä aiheutuviin menoihin. Avustusta maksetaan yritykselle, jonka kanssa ympäristöministeriö on tehnyt öljyjättemaksulain 7 §:n 2 momentissa tarkoitetun sopimuksen öljyjätehuollon maanlaajuisesta järjestämisestä. Öljyjätehuoltoavustusta on vuosittain maksettu noin 2 000 000 euroa. Määrärahan tarve on hie-man kasvamassa.

Öljyjättemaksulain 7 §:n nojalla osa öljyjättemaksuina kertyvistä varoista voidaan valtion talousarviossa siirtää öljysuojarahastosta annetussa laissa (1406/2004) tarkoitetun öljysuojarahaston käyttöön maa-alueilla tapahtuvien öljyvahinkojen ja niiden torjuntakus-

tannusten korvaamista varten. Rahastosta voidaan tietyn edellytyksin myöntää korvauksia öljyn saastuttaman maa-alueen puhdistustöiden kustannuksiin. Siirrettyjen varojen turvin on tehostettu erityisesti sellaisten vanhojen öljyn saastuttamien maa-alueiden kunnostamista, joiden asianmukainen kunnostus voisi epäselvien vastuusuhteiden tai kohtuuttomien kunnostuskustannusten vuoksi muutoin jäädä suorittamatta. Viime vuosina öljysuojarahastoon siirrettävä määräraha on ollut 1 700 000—2 200 000 euroa. Määrärahan tarve on kasvanut.

1.2. Öljyjättemaksun piiriin kuuluvat tuotteet

Öljyjättemaksulain 2 §:n 1 momentin mukaan öljyjättemaksua on suoritettava tullitariffin nimikkeisiin 2710 00 81—2710 00 98, 3403 19 10—3403 19 99 sekä 3403 99 10—3403 99 90 kuuluvista voiteluöljyistä ja voiteluvalmisteista. Pykälän 2 momenttiin on lainmuutoksen (442/1989) yhteydessä tehty lisäys, jonka mukaan öljyjättemaksua on suoritettava myös 1 momentissa mainittuihin nimikkeisiin kuuluvista muuntaja- ja katkaisuöljyistä, leikkuu-, puhdistus- ja muottiöljyistä sekä hydraulioöljyistä.

1.3. Öljyjättemaksun suuruus

Öljyjättemaksun suuruudesta säädetään öljyjättemaksulain 4 §:ssä. Öljyjättemaksua on peritty 4,2 senttiä kilolta viimeksi kuluneen 15 vuoden ajan. Öljyjättemaksua on arvioitu vuonna 2006 kertyvän 3 364 000 euroa valtion talousarvion momentille 11.19.08. Öljyjättemaksun alainen voiteluöljyjen ja valmistaiden määrä on vuosittain ollut noin 80 000 tonnia. Liikennesuoritteiden ja muun voiteluainekäytön lisääntymisestä huolimatta maksun alaisen voiteluaineen määrän arvioidaan pysyvän lähivuosina mainitun suuruisena. Tämä johtuu voiteluaineiden voiteluominaisuuksien paranemisesta, joka ilmenee muun muassa valmistaiden käyttöiän pidentymisenä.

1.4. Öljyjättemaksulla rahoitettava öljyjätehuolto ja öljyjättemaksuina kertyvien varojen käyttö

Öljyjättemaksulain 7 §:n 1 momentin nojalla öljyjättemaksuina kertyvät varat käytetään valtioneuvoston tarkemmin määräämin perustein öljyjätteistä sekä niiden keräilystä, kuljetuksesta, varastoinnista ja käsittelystä aiheutuviin menoihin sekä avustuksina ongelmajätteiden alueellisten vastaanottoaikojen perustamis- ja käyttökustannuksiin sekä valtakunnallisen ongelmajätelaitoksen kehittämiseen. Osa varoista voidaan valtion talousarviossa siirtää öljysuojarahastosta annetussa laissa (379/1974) tarkoitetun öljysuojarahaston käyttöön maa-alueilla tapahtuvien öljyvahinkojen ja niiden torjuntakustannusten korvaamista varten.

Valtion talousarvion momentin 11.19.08 öljyjättemaksukertymästä on varattu vuonna 2006 valtion talousarvion momentille 35.10.65 (öljyjättemaksulla rahoitettava öljyjätehuolto) 1 364 000 euroa käytettäväksi öljyjätehuollosta aiheutuvien kustannusten kattamiseen valtioneuvoston päätöksessä (1191/1997) tarkemmin säädetyn perustein. Tämän lisäksi talousarvion momentin 11.19.08 öljyjättemaksukertymästä siirretään 2 000 000 euroa momentille 35.10.60 öljysuojarahastoon käytettäväksi öljyn saastuttamien maa-alueiden puhdistuskustannusten korvaamiseen. Määrärahat yhdessä vastaavat öljyjättemaksujen kertymää momentille

11.19.08.

Öljysuojarahastosta myönnetty korvaukset öljyn pilaamien maa-alueiden kunnostuskustannuksiin ovat vuosina 1997—2005 olleet yhteensä noin 11 800 000 euroa. Pääosa öljysuojarahastoon siirretyistä öljyjättemaksuina kertyneistä varoista on käytetty entisillä jakeluasemakiinteistöillä suoritettujen öljyisen maaperän kunnostustöiden kustannusten korvaamiseen eli niin sanottuun Soili-ohjelmaan. Soili-ohjelmalla rahoitettavaan osuuteen on saapunut 1 089 hakemusta, joista noin 700 vuonna 2005, jonka päättyessä hakuaika ohjelmaan loppui. Kohteita on tähän mennessä tutkittu 275 ja kunnostettu 117. Uusien hakemusten perusteella arvioidaan kunnostettavan vielä 250—300 kiinteistöä. Jakeluaseman keskimääräinen kunnostuskustannus on 50 000—85 000 euroa. Jakeluasemakohteiden lisäksi öljysuojarahaston varoista voidaan korvata myös muiden öljyn pilaamien maa-alueiden, kuten korjaamo-, romuttamo- ja öljyvahinkoalueiden, kunnostuskustannuksia. Kunnostuksen kannalta isännättöminä yhteiskunnan varoin hoidettaviksi jäävien kohteiden kunnostuskustannukset on arvioitu yhteensä noin 35 000 000 euroksi.

2. Keskeiset ehdotukset

Eräät öljyjättemaksulain 2 §:n 1 momentissa mainitut tullitariffinimikkeet eivät vastaa voimassa olevaa tariffi- ja tilastonimikkeistöstä ja yhteisestä tullitariffista annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2658/87 liitteen I muuttamisesta annetun komission asetuksen (EY) N:o 2031/2001 mukaista Euroopan yhteisöjen yhdistettyä nimikkeistöä. Tätä niin sanottua CN-nimikkeistöä on muutettu kansainvälisessä harmonisoidussa tavarankuvaus- ja koodausjärjestelmän nimikkeistössä tehtyjen muutosten vuoksi, ja eräät nimikemuutokset koskevat sellaisia tuotteita, joista on maksettava öljyjättemaksua. Tämän vuoksi ehdotetaan, että öljyjättemaksun alaisten tuotteiden CN-nimikkeet muutetaan öljyjättemaksulain 2 §:n 1 momentissa vastaamaan 1 päivänä tammikuuta 2002 voimaan tulleita nimikkeitä. Kysymys on teknisestä muutoksesta.

Öljyjätehuoltoon myönnettäviin korvauksiin arvioidaan vuonna 2006 tarvittavan noin

2 300 000 euroa, kun valtion talousarviossa rahaa on myönnetty vain noin 1 300 000 euroa. Käytännössä lisätarve on siten noin 1 000 000 euroa suurempi kuin talousarvioon varattu määräraha. Vuoden 2006 osalta tarve voidaan kuitenkin tyydyttää aiemmilta vuosilta siirtyneillä tai siirrettävillä määrärahoilla, joita on noin 1 600 000 euroa. Nämä varat riittänevät vuonna 2006 vuoden 2005 öljyjätehuoltoa koskevan avustuksen loppuosan (noin 600 000 euroa) maksamiseen ja vuoden 2006 avustuksen ennakon (noin 1 000 000 euroa) maksamiseen. Vuoden 2007 öljyjätehuollon kustannusten kattamiseen määrärahan tarve on noin 2 300 000 euroa. Vuoden 2007 ennakkoon määräraha ei enää riitä. Avustuksen tarve säilynee lähivuosina noin 2 300 000 euron suuruisena.

Öljysuojarahastoon suoraan kerättävän öljysuojamaksun vuosittainen maksukertymä on noin 9 300 000 euroa. Näistä varoista korvataan 22 alueen pelastustoimen öljyntorjunnan kalusto- ja ylläpito-hankinnat, jotka vuositasolla ovat noin 5 000 000 euroa. Soili-ohjelmaan ilmoitettujen kohteiden perusteella arvioidaan, että rahastosta korvattavat puhdistamiskustannukset olisivat lähivuosina noin 2 300 000 euroa vuodessa. Itämeren ja erityisesti Suomenlahden kasvaneiden öljykuljetusten aiheuttaman vahinkoriskin vuoksi valtio on parantamassa merellistä torjuntavalmiutta.

Öljyjätämaksulla katettavien öljyjätehuollon sekä öljyn pilaaman maaperän ja pohjaveden puhdistamista sekä maa-alueella tapahtuvien öljyvahinkojen ja niiden torjunnasta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen rahoitustarve lähivuosina on siten yhteensä noin 4 600 000 euroa vuodessa eli noin 1 200 000 euroa aikaisempaa enemmän. Olettaen, että maksua perittäisiin edelleen noin 80 000 tonnista voiteluaineita, kustannusten korvaaminen vastaisi öljyjätämaksuna 5,75 senttiä kilolta. Sen vuoksi ehdotetaan, että öljyjätämaksulain 4 §:ää muutettaisiin siten, että öljyjätämaksun määrä korotettaisiin 4,2 sentistä 5,75 senttiin kilolta.

Ongelmajätteiden alueellisten vastaanotto- paikkojen verkosto rakennettiin pääosin 1990-luvun alkuun mennessä. Enää ei ole siten tarvetta myöntää öljyjäteavustuksia tähän tarkoitukseen. Myöskään avustukset valtakunnallisen ongelmajätelaitoksen kehittämi-

seen eivät ole enää ajankohtaisia. Sen vuoksi esityksessä ehdotetaan, että mainitut kohteet poistettaisiin öljyjätämaksulain 7 §:n 1 momentista.

Öljyjätämaksulain 7 §:n 1 momenttia ehdotetaan muuttavaksi myös siten, että öljyjätämaksuina kertyviä varoja käytettäisiin öljyjätteistä aiheutuvien jätehuoltomenojen lisäksi öljyn pilaaman maaperän ja pohjaveden puhdistamiseen sekä maa-alueella tapahtuvien öljyvahinkojen ja niiden torjunnasta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen. Muutoksella täsmennettäisiin öljysuojarahastoon siirrettävien varojen käyttökohteen sanamuotoa, jolloin se kuvaisi aiempaa paremmin varojen käyttöä. Lisäksi momentissa oleva säädöskokoelmanumero muutettaisiin uuden öljysuojarahastosta annetun lain numeroksi 1406/2004.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Taloudelliset vaikutukset

Öljyjätämaksuina kertyvät valtion vuotuiset tulot kasvaisivat noin 1 240 000 euroa eli 4 600 000 euroon. Varat kerättäisiin pääosin voiteluaineita valmistavilta ja maahantuovilta yrityksiltä.

Varoista on tarkoitus käyttää noin 2 300 000 euroa vuodessa öljyjätehuollosta aiheutuvien korvausten maksamiseen ympäristöministeriön kanssa maanlaajuista öljyjätehuollon järjestämistä koskevan sopimuksen tehneelle yritykselle. Öljystä pilaantuneiden maa-alueiden kunnostamiseen käytettävät varat lisääntyisivät noin 300 000 euroa eli 2 300 000 euroon.

Esitys korottaa öljyjätämaksua noin kolmanneksella, mutta esityksellä ei oleteta olevan merkittäviä taloudellisia vaikutuksia maksuvelvollisiin, jos öljyjätämaksun korotus voidaan siirtää sellaisenaan kuluttajajahintoihin. Jos korotusta ei esimerkiksi kireän kilpailutilanteen vuoksi voida siirtää kuluttajajahintoihin, jää maksun korotus rasittamaan maksuvelvollisia. Tässäkään tapauksessa korotuksella ei oleteta olevan merkittäviä taloudellisia vaikutuksia maksuvelvollisille.

Esitykseen sisältyvällä rajauksella ehdotetaan avustuksen ulkopuolelle jätettäväksi ongelmajätteiden alueellisten vastaanotto- paikkojen perustaminen ja valtakunnallinen on-

gelmajätelaitos. Ehdotetulla rajauksella ei oleteta olevan suurta merkitystä alueellisille ongelmajätteiden vastaanottoaikoille tai valtakunnalliselle ongelmajätelaitokselle, koska kumpikaan kohde ei ole tarvinnut eikä saanut avustusta öljyjättemaksutuloista moniin vuosiin.

3.2. Vaikutukset ympäristöön

Esityksen vaikutukset ympäristöön olisivat myönteiset. Kattavan öljyjätehuollon jatkuvuus turvattaisiin, ja öljyjätteiden pienerien talteenottoa ja asianmukaista käsittelyä olisi mahdollista tehostaa. Öljystä saastuneiden maa-alueiden kunnostamisen taloudellista tukemista voitaisiin jatkaa.

3.3. Yhteiskunnalliset vaikutukset

Esitykseen sisältyvä ehdotus korottaa jäteöljymaksua 4,2 sentistä 5,75 senttiin kilolta kasvattaen vastaavalla määrällä voiteluöljyjä ja voiteluvalmisteita käyttävien kansalaisten ja yritysten kustannuksia. Rasitus kohdistuu voimakkaimmin niihin toimialoihin ja henki-

löihin, jotka kuluttavat eniten veronalaisia voiteluöljyjä ja voiteluvalmisteita. Ehdotetulla korotuksella ei kuitenkaan oleteta olevan merkittäviä vaikutuksia mihinkään toimialaan tai kansalaisryhmään.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu valtionvarainministeriössä yhteistyössä ympäristöministeriön ja Tullihallituksen kanssa.

5. Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2007 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

6. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

*Lakiehdotus***Laki****öljyjättemaksusta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan öljyjättemaksusta 5 päivänä joulukuuta 1986 annetun lain (894/1986) 2 §:n 1 momentti, 4 § ja 7 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 2 §:n 1 momentti laissa 442/1989, 4 § laissa 924/2001 ja 7 §:n 1 momentti laissa 846/1996, seuraavasti:

2 §

Öljyjättemaksua on suoritettava tullitariffin nimikkeisiin 2710 19 71—2710 99 00, 3403 19 10—3403 19 99 ja 3403 99 10—3403 99 90 kuuluvista voiteluöljyistä ja voiteluvalmisteista, sellaisina kuin nimikkeet ovat tariffi- ja tilastonimikkeistöstä ja yhteisestä tullitariffista annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2658/87 liitteen I muuttamisesta annetussa komission asetuksessa (EY) N:o 2031/2001.

7 §

Öljyjättemaksusta kertyvät varat käytetään öljyjätehuollosta aiheutuviin menoihin siten kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään. Osa kertyvistä varoista voidaan valtion talousarviossa siirtää öljysuojarahastosta annetussa laissa (1406/2004) tarkoitetun öljysuojarahaston käyttöön öljyn pilaaman maaperän ja pohjaveden puhdistamisesta sekä maa-alueilla tapahtuvien öljyvahinkojen ja niiden torjunnasta aiheutuvien kustannusten korvaamista varten.

4 §

Öljyjättemaksua on suoritettava 5,75 senttiä kilolta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

Helsingissä 12 päivänä syyskuuta 2006

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Valtiovarainministeri *Eero Heinäluoma*

Laki**öljyjättemaksusta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan öljyjättemaksusta 5 päivänä joulukuuta 1986 annetun lain (894/1986) 2 §:n 1 momentti, 4 § ja 7 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 2 §:n 1 momentti laissa 442/1989, 4 § laissa 924/2001 ja 7 §:n 1 momentti laissa 846/1996, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

2 §
 Öljyjättemaksua on suoritettava tullitariffin alanimikkeeseen 27.10.D kuuluvista voiteluöljyistä ja voitelurasvoista sekä tullitariffiin perustuvan käyttötariffin alanimikkeisiin 34.03.19.00 ja 34.03.99.00 kuuluvista voiteluvalmisteista.

2 §
 Öljyjättemaksua on suoritettava tullitariffin *nimikkeisiin* 2710 19 71—2710 99 00, 3403 19 10—3403 19 99 ja 3403 99 10—3403 99 90 kuuluvista voiteluöljyistä ja voiteluvalmisteista, sellaisina kuin *nimikkeet* ovat *tariffi- ja tilastonimikkeistöstä ja yhteisestä tullitariffista* annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2658/87 liitteen I muuttamisesta annetussa komission asetuksessa (EY) N:o 2031/2001.

4 §
 Öljyjättemaksua on suoritettava 4,2 senttiä kilolta.

4 §
 Öljyjättemaksua on suoritettava 5,75 senttiä kilolta.

7 §
 Öljyjättemaksusta kertyvät varat käytetään valtioneuvoston tarkemmin määräämin perustein öljyjätteistä sekä niiden keräilystä, kuljetuksesta, varastoinnista ja käsittelystä aiheutuviin menoihin *sekä avustuksina ongelmajätteen alueellisten vastaanotto- paikkojen perustamis- ja käyttökustannuksiin ja valtakunnallisiin ongelmajätelaitoksen kehittämiseen*. Osa kertyvistä varoista voidaan valtion talousarviossa siirtää öljysuojarahastosta annetussa laissa (379/74) tarkoitetun öljysuojarahaston käyttöön maa-alueilla tapahtuvien öljyvahinkojen ja niiden torjuntakustannusten korvaamista varten.

7 §
 Öljyjättemaksusta kertyvät varat käytetään *öljyjätehuollosta* aiheutuviin menoihin *siten kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään*. Osa kertyvistä varoista voidaan valtion talousarviossa siirtää öljysuojarahastosta annetussa laissa (1406/2004) tarkoitetun öljysuojarahaston käyttöön *öljyn pilaaman maaperän ja pohjaveden puhdistamisesta sekä maa-alueilla tapahtuvien öljyvahinkojen ja niiden torjunnasta* aiheutuvien kustannusten korvaamista varten.

Voimassa oleva laki

HE 121/2006 vp
Ehdotus

7

*Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tam-
mikuuta 2007.*
